

УЧЕНЬ І ВЧИТЕЛЬ

Згадався вірш Абрама Кацнельнесона, який називається «Балада про старого вчителя»¹. Не можу втриматися, щоб не процитувати його повністю:

*Приїхав у рідне село академік,
Стрічали врочисто його на вокзалі.
Тримаючи свіжих жоржин оберемок,
На сцені сидить у колбудівськiм залі.*

*Сидить в сяйві люстри і власної слави,
І очі примружені раптом помітили:
На задній, на передостанній десь лаві
Знайоме обличчя старого учителя.*

*О, як постарів, певне, восьмий десяток!
В новенькім костюмі, можливо, не ношенім.
Так, так – це їх строгий шкільний математик,
Який дошкуляв їм таблицею множення.*

*І той, хто знав мудрість круту інтеграла,
Хто в космос обчислював дальні дороги.
Підвівся з-за столу, пройшов уздовж залу,
Спинивсь біля сивого діда старого,*

*Узяв сухорляву худесеньку руку,
Схвильовано стис у широкій долоні.
– Спасибі, спасибі – сказав, – за науку.
І низько схилився в шанобливім поклоні.*

Питання «учнів і вчителів» можна порівняти хіба що із питанням «дітей і батьків». Поєднає їх процес виховання. І часто-густо перевага віддається саме вчителям.

Переконалий, якби Матвій Шестопап дожив до незалежності України, то багато хто б із його учнів дякував би йому, як академік своєму учителю математики.

Згадав це тому, що **Микола Федорович Охмакевич**, як і багато інших, також вважав своїм учителем Матвія Михайловича Шестопапа, і висловив свою вдячність йому власними спогадами. Спогадами не лиш би написати за для годиться, за для того, щоб приєднатися до колони патріотів, мовляв, стало можливим сказати щось таке, чого не можна було раніше, а сказав із великим почуттям вдячності і навіть спокутою. Погодьтеся, особливо для останнього треба мати неабияку мужність, а чи й швидше всього – порядність.

Миколі Федоровичу було за що дякувати Матвію Шестопапу. Розпочалося це ще зі вступу на факультет журналістики Київського університету. З великою ймовірністю М. Шестопап знав, що Микола вже двічі намагався стати студентом Московського університету і навіть добивався там правди у зв'язку з тим, що його «завалювали». Хлопця ганяли від одного кабінету до другого і він ні з чим повертався в Україну. І тому, швидше всього, як декан, М. Шестопап вирішив його долю, залишивши на факультеті журналістики Київського державного університету. Думаю, що не помилився.

Чому думаю? Миколу Федоровича, якщо не зраджує пам'ять, бачив один раз. По телефону говорили багато разів. Зустрілися біля пам'ятника Ярослава Мудрого,

¹ Цей вірш знайти в Інтернеті як і в бібліотеках не вдалося. Тільки завдяки бібліотекарці Людмилі Миколаївні Сіренко із бібліотеки Національної спілки письменників України, яка потратила на пошуки багато часу, вдалося записати з її голосу. Щира їй за це вдячність. – І.З.

що біля Золотих воріт, коли треба було передати рукопис спогадів про М. Шестопа-ла. Перше, що мене вразило, – це простота й безпосередність цього нещодавно ви-сокого рангу посадовця. Оцього рангу й близько не було. Він був одягнений дуже по-простому: дядьківський картуз, куртка-вітрівка, кросівки. Ми говорили як давні знайомі і досить відверто й довірливо. Можливо, це був результат отієї телефонної розмови, завдяки якій було «розблоковано» субординативні інтервали, ранги, а за-лишилося те, що в даний момент нас об'єднувало, – Матвій Шестопал, а, можливо, просто такою людиною й був Микола Федорович. І тому недаремно Матвій Михай-лович підійшов до незнайомого хлопця й першим заговорив, підтримав, відчувши в ньому свою людину.

Небагатьох викладачів студенти запрошують на своє весілля. Микола і Наталія запросили Матвія Михайловича. Ось що він їм написав у записці, яку вклав у пода-рунок – десятитомник творів Максима Рильського, як на той час – це неабиякий по-дарунок: «Дорогим моїм друзям Наталі Сошиній і Миколі Охмакевичу в незабутній день свята молодості і сили – день весілля. Хай мудрість цих книг збагачує Вас духо-вно. Усе Ваше життя нехай супроводять любов і згода, пісня і жарт, повага друзів і визнання народу. Щастя Вам! 21.XII.1963. М. Шестопал».

Зверніть увагу, що Матвій Михайлович називає молодят друзями, отже, фактич-но порушує субординацію. Слова «Вас», «Ваше», «Вам» пише з великої букви, ніби звертається до когось одного, отже, сприймає Миколу і Наталію як одне ціле і ви-являє до них велику повагу.

Переглядаючи університетську газету «За радянські кадри» за 50–60-ті роки минулого століття, помітив, переконаний, певну закономірність. Часто натрапляв на знайомі прізвища студентів-журналістів, які друкувалися в цьому виданні. Хто із заміткою-інформацією, хтось із статтею, оглядом, який інколи продовжувався не в одному номері. Назву бодай найвідоміші – це В. Березовський, І. Власенко, О. Дмитренко, Л. Коваленко, В. Крищенко, Б. Мар'ян, А. Москаленко, О. Мусієн-ко, Б. Олійник, Д. Онкович, В. Пасак, В. Симоненко, М. Сом, В. Чорний, В. Черно-віл, Ю. Шелест, М. Шудря, Н. Шудря та багато інших. Ця закономірність полягає в тому, що практично всі названі імена після закінчення факультету знайшли себе як журналісти, як поети, як прозаїки в різних іпостасях. Але знайшли. Чому? Тому що ці та інші студенти вже були сформовані як від природи, так і за допомогою вчителів своїх шкіл, викладачів факультету. Микола Федорович зізнавався: «Ми одержали блискучу, універсальну освіту. У цьому я переконався на власному досвіді (за родом своєї журналістської діяльності я зустрічався і мав бесіди, а іноді і дискусії з відоми-ми журналістами, керівниками провідних засобів масової інформації США, Кана-ди, Франції, Німеччини, Норвегії, Китаю, був одним з керівників Адміністративної Ради Європейської спілки телебачення і радіомовлення, ОІРТ) і ніколи, ні за яких обставин я, випускник факультету журналістики Київського державного універси-тету ім. Т. Г. Шевченка, не відчував, що нас і не так, і не тому вчили (виділення наше – І.З.). І в цьому також особлива заслуга Матвія Михайловича»².

Серед названих імен, що друкувалися в університетській газеті, було й ім'я Ми-коли Охмакевича.

Іван ЗАБІЯКА,

кандидат історичних наук,
журналіст

² Наукові читання. Присвячено 90-літтю від дня народження М.М. Шестопа-ла. 7 листопа-да 2007 р. / упоряд. І. М. Забіяка; за ред. В. В. Різуна. – К. : Ін-т журналістики, 2008. – Вип. 13. – С. 161.